

מה חדש בספרי „מערכות“?

„כיום הזכות לפקד אינה מתת הטבע, כתורשה; כיום היא פרי עמל, שכר האומץ.“
 בדברים אלה של וולטר, הסקפטיקן הגדול של המאה הי"ח, נפתח הספר לקורט אנדרס, שזה רק הופיע בהוצאת „מערכות“. וולטר, שמגעים היו לו עם כמה מהמפקדים הדגולים של תקופתו, הבחין באמת זו המושרשת במציאותה של מלחמה. ולא במקרה הובאו דבריו כ„מוטו“ בראש הספר. שכן כותב סא"ל רפאל איתן בהקדמתו:

„שכר האומץ מספר על גודל חיל-רגלים אמריקני במלחמת קוריאה. הנושא העיקרי של הסיפור טובב על ציר המנהיגות, על הבעיות והמשימות המתיצבות בפני המג"ד, המ"פים, והמ"מים — ועל הפתרונות שהללו מעלים, ומנסים להגשימם. הספר שופע כנות בתיאוריו, בתארו הן את הצדדים החיוביים והן את השליליים בהתנהגות גיבוריו ובחיי הגדוד. מן הסיפור אנו למדים שוב: מנהיגות בשדה-הקרב אינה נקנית בבית-ספר ולא ילמדה מתקנון-שדה. את ביטויה העיקרי מוצאת מנהיגות טובה בשדה-הקרב בדוגמה האישית של המפקד, ביושרו, בדאגתו לחייליו — ובשליטתו העצמית.

לגבי אנשי יחידות-השדה יהיה הספר ללא-ספק כעין ראי, בו יראו ויכירו את עצמם; לקוראים אחרים — יעלה את מלוא התמונה של חיי השדה והחזית, ואת קשייו ולבטיו של החייל הקרבי. קצינים — צעירים כותיקים — מן הראוי להם לקרוא ספר זה בעיון, להפיק ממנו לקח ולחרות על לבם את יסודות המנהיגות-הטובה: יושר וכנות, דוגמה אישית, שיקול יסודי וביצוע תקיף, חברות — ושליטה עצמית.“

„חלוציות ודבקות במטרה הגדולה — קיומה של האומה העברית, תחיתה וקוממיותה. חוברת זו, שאנו מביאים בפני קהל הקוראים בשנת הזכרון לראשונה ההתישבות העברית, אינה אלא תדפיס של הספר הראשון ב„ספר תולדות ההגנה“, הכולל את תולדות רעיון ה„הגנה“, התפתחותו והתגשמותו הלכה למעשה בהיי הישוב העברי מימי ביל"ו ועד לתקומת מדינת ישראל.“

כך מסתיים „פתח דבר“ ב„ראשונים לשמירה ולהגנה“, המופיע עם ציון „שנת הראשונים“ ע"י הישוב, אשר נוסד בידי ראשונים אלה והמתפתח ומתעצם עתה במסגרתה של מדינת ישראל. „פתח דבר“ מציין בעליל את חזיון-ההגנה כבר בתקופה שעמדה בסימן ביל"ו.

„טוב יהיה לחזור ולהזכיר שוב את ההבדל שבין, העליה הראשונה לבין העליות הרבות שקדמו לה — בימי הביניים ובעת החדשה...“

„לעומת המושג המעורפל, מצות ישוב ארץ-ישראל, הציבו לעצמם מעוררי, העליה הראשונה מטרה ברורה, והיא: לכבוש את ארץ אבותינו לפנינו (א. בן-יהודה), להשתלט ביום מן הימים על ארץ-ישראל ולהחזיר ליהודים את עצמאותם (איש ביל"ו, זאב דובנוב)...“

„בעית השמירה וההגנה, המתפרשת בחוברת זו, היתה רק אחת הבעיות החמורות, שניצבו בפני העולים הראשונים...“

„נסיונם של הראשונים על השגיהם וכשלונותיהם שימש מקור להשראה, ללימוד ולביקורת מצד הבאים אחריהם; ויסוד להקמתה של מערכת בטחון מאורגנת לישוב כולה, תחילה בצורת ארגון, השומר (1909—1920) ולאחר מכן במסגרת ארגון ה„הגנה“ (1920—1948). מאברהם שפירא, החי עמנו כיום לאורך ימים ושנים, רבותיו וחבריו, ועד לחיילים ולקצינים של „צבא-ההגנה-לישראל“ נמשכת שלשלת היסטורית אחת...“

הספר „חטיבת גבעתי במלחמת-הקוממיות“ תיאר את עלילת הקרבות הראשונים בדרום-יהודה, עד לפלישת צבאות-ערב הסדירים. הכרך „גבעתי — מול הפולש המצרי“ — המופיע עתה, והמשלים את הספר רבי-ההקף — כשמו כן תוכנו: ההאבקות בכוח פולש, מאוד עדיף בתחילה בנשקו ואפשרויותיו; בלימתו ההדרגתית; נסיונות הדיפתו; ולבסוף — ההבקעה מכותרת-הניצחון של גודי „גבעתי“, קריעת רצועת-החנק המצרית, פתיחת הדרך לנגב, רציפות שטחי המדינה. וחל על כרך זה אשר נאמר על קודמו:

„החטיבה התנסתה בקרבות-מגן ובקרבות-תנופה כאחד. אין זה קל להעריך ולומר באיזה מהם מילאה תפקיד רבי-משקל ומכריע יותר במהלך המלחמה — האם בהדיפת אויבים או במעשי כיבוש וחדירה. אך באלה כבאלה ליותר אותה הרוח האחת — זו שפעמה בלב חברה שנפלו והאירה את דרכם של הנותרים בשורות: דרך המסירות והנאמנות הצנועה, החלוצית והחיילית. מסורתה מאירה לדורות החדשים של לוחמי צבא-ההגנה-לישראל, המצטרפים מדי פעם אל שורותיו.“

